

Sammenhænge mellem produktionsskoler og erhvervsskoler

– Byg bedre broer for eleverne

Sammenhænge mellem produktionsskoler og erhvervsskoler

– Byg bedre broer for eleverne

Hæftet bygger på EVA's evalueringsrapport Sammenhænge mellem produktionsskoler og erhvervsskoler fra maj 2006. Evalueringen har undersøgt hvordan de to skoleformer samarbejder om at få flere elever til at gennemføre en grunduddannelse på en erhvervsskole, og giver anbefalinger til hvordan skolerne kan udvikle samarbejdet.

Evalueringen bygger på dokumentation i form af bl.a. 17 skolers selvevalueringer, 4 tekniske skoler og 13 produktionsskoler. Der er også gennemført en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse om omfanget af produktionsskolers samarbejde og en registerundersøgelse der viser hvilket uddannelsesforløb produktionsskolernes elever har hhv. inden og efter undervisningsforløbet på produktionsskolen. En ekstern ekspertgruppe, evalueringsgruppen, har været tilknyttet evalueringen og har det faglige ansvar for vurderinger og anbefalinger. En projektgruppe på EVA har det metodiske og formidlingsmæssige ansvar for evalueringen.

Hæftet her rummer ideer og inspiration til hvordan produktions- og erhvervsskoler sammen kan forbedre de tilbud og muligheder som de giver deres elever. Først giver det ideer til hvordan skolerne i fællesskab kan gribe opgaven an. Derefter følger ideer til hvordan produktionsskolerne kan udvikle undervisningen og den enkelte elevs forløb.

Hvert år gennemfører ca. 10.000 elever et undervisningsforløb på gennemsnitligt 20 uger på en dansk produktionsskole. Formålet med skolernes produktionsbaserede undervisning er at styrke elevernes personlige, faglige og sociale udvikling så de bagefter kan gennemføre fx en erhvervsuddannelse. Eleverne er unge under 25 år som endnu ikke har gennemført en ungdomsuddannelse, enten fordi de endnu ikke har forudsætningerne for at begynde på en, eller fordi de har afbrudt en ungdomsuddannelse – typisk en erhvervsfaglig grunduddannelse. Produktionsskolerne skal altså bygge bro til en kompetencegivende ungdomsuddannelse.

Evalueringen viser at samarbejdet mellem produktions- og erhvervsskolernes lærere og vejledere ofte er baseret på personlige kontakter og ildsjæle blandt dem. Ofte er samarbejdet ikke sat i system. Dermed sikrer det ikke at alle elever der med ekstra støtte kunne gennemføre en erhvervsuddannelse, faktisk får den støtte som de har behov for. Skolerne skal derfor udbrede og udvikle samarbejdet så eleverne i højere grad får undervisningsforløb der passer til deres behov, og støtte til deres overgang til en erhvervsuddannelse.

Evalueringen rummer derfor også anbefalinger til Undervisningsministeriet om at forpligte produktionsskolerne og erhvervsskolerne til at samarbejde. Og om at ministeriet udarbejder et enklere lovgrundlag som sikrer at skolerne har overblik over samarbejdsmulighederne og ikke lider økonomiske tab ved at samarbejde om undervisningsforløb.

God læselyst, EVA.

Samarbejdsformer mellem produktionsskoler og erhvervsskoler

Produktionsskoler og erhvervsskoler har en fælles elevgruppe som det er vigtigt at de samarbejder om – for at sikre at så mange elever som muligt får en erhvervsfaglig uddannelse.

Der er behov for en særlig indsats. 40 % af produktionsskolernes elever begynder på en kompetencegivende ungdomsuddannelse efter produktionsskoleforløbet. De fleste af dem på et erhvervsfagligt grundforløb. Men mange elever falder fra erhvervsuddannelsen inden for det første år efter produktionsskoleforløbet. I 2003 var det 56 %. Tallet har været faldende, men det er stadig markant højere end erhvervsskolernes gennemsnitlige frafald på ca. 35 %.

Generelt falder flere og flere elever på erhvervsskolernes grundforløb fra. Men samarbejde mellem erhvervsskoler og produktionsskolerne kan være med til at bringe frafaldet ned blandt de svageste elever – gennem tæt lærerkontakt, vejledning og produktionsbaserede undervisningsforløb.

Kombiner elementer fra begge skoleformer

Har en elev fra produktionsskole behov for en tryk og produktionsbaseret introduktion til en erhvervsuddannelse, er et forløb der kombinerer elementer fra begge skoleformers undervisning, en god løsning. Det kræver at produktionsskolen og erhvervsskolen arbejder sammen om at tilrettelægge et individuelt kombinationsforløb til eleven.

Et kombinationsforløb giver eleven værkstedstilbud, en tæt lærerkontakt og vejledning, og samtidig får eleven erfaring med indholdet og kravene i en erhvervsuddannelse. Kombinationsforløbene kan dermed bygge bro til erhvervsskolen.

Forløbene kan både rettes mod elever fra produktionsskoler der på længere sigt gerne vil begynde en erhvervsuddannelse, og mod frafaldstruede elever på en erhvervsuddannelse som med et praktisk og produktionsbaseret forløb kan finde motivationen til at fortsætte en erhvervsfaglig uddannelse.

Af de 93 produktionsskoler der har besvaret EVA's spørgeskema, har 65 skoler et samarbejde med erhvervsskoler. 36 af de 65 produktionsskoler har samarbejder om kombinations- eller brobygningsforløb.

På produktionsskolerne kan det være naturligt at det er vejlederen eller elevens værkstedslærer der tager initiativ til at tilrettelægge et kombinationsforløb. På erhvervsskolerne er det vigtigt at en person får det overordnede ansvar for kombinationsforløb, og at de informerer produktionsskolerne om hvem vejlederen eller værkstedslæreren skal kontakte for at kunne tilrettelægge et kombinationsforløb.

Skab trygge overgange

30 % af produktionsskolernes elever begynder efterfølgende på et grundforløb på en erhvervsskole, men over halvdelen falder fra erhvervsuddannelsen inden for et år. Der er altså også et stort behov for at skolerne samarbejder om de udslusede elever fra produktionsskolen.

77 % af de produktionsskoler der har erfaring med kombinationsforløb, mener at forløbene giver eleverne en god start på deres erhvervsfaglige grunduddannelse.

Samarbejdet kan fx ske i et overgangsteam der følger eleven når han eller hun starter på en erhvervsuddannelse. Overgangsteamet kan bestå af en vejleder eller værkstedslærer fra produktionsskolen og en kontaktlærer fra erhvervsskolen.

Teamet som helhed kender elevens personlige, sociale og faglige behov og kompetencer og kan derfor være et godt udgangspunkt for at tilrettelægge elevens uddannelsesforløb bedst muligt. Teamet bør i opstartsfasen snakke med eleven om hans eller hendes personlige, faglige eller sociale vanskeligheder. Med den viden kan teamet bedre støtte eleven og derved lette overgangen til erhvervsskolen. Medlemmerne i overgangsteamet kan samtidig dele

viden om uddannelsernes kompetencekrav og om hvordan skoleformerne bedre kan støtte hinanden i andre elevforløb.

Produktionsskolerne kan frigøre lærerkræfter til overgangsteam ved at organisere noget af undervisningen som fælles aktiviteter, fx idræt eller foredrag, på tværs af værksteder så værkstedsundervisningen ikke er på fuld tid.

Skoler der har erfaring med at basere deres samarbejde på skriftlige aftaler, vurderer at aftalerne giver kontinuitet i samarbejdet om elevernes forløb. 19 af de 36 skoler der samarbejder med erhvervsskoler om forløb, har skriftlige aftaler.

Det er en god idé at:

- udarbejde procedurer der sikrer at alle elever der kunne have gavn af det, tilbydes et kombinationsforløb
- oprette overgangsteam der følger og støtter den enkelte elev
- sikre skolernes samarbejde gennem skriftlige aftaler.

Undervisning med fokus på elevens læring

Når produktionsskolerne skal sikre at undervisningen tager udgangspunkt i den enkelte elev, er det vigtigt at vejlederen både kender elevens behov og kompetencer og har viden om de muligheder og krav der ligger i erhvervsuddannelserne.

Få opdateret viden om uddannelser

Det er lettere for produktionsskolens lærere at målrette elevens ophold og værkstedsundervisningen til en relevant erhvervsuddannelse når de har opdateret viden om indholdet i uddannelserne og kompetencekravene til eleverne. De kan bedre forbedre eleven på et kommende uddannelsesforløb når de ved hvilke kompetencer eleverne skal sigte efter at udvikle for at kunne gennemføre en erhvervsuddannelse.

Lærerne kan opdatere deres viden om erhvervsuddannelsernes indhold og udveksle viden om de faglige krav ved at holde seminarer og fagmesser med erhvervsuddannelserne. Lærerne kan også tage med på besøg på erhvervsskoler når elever bliver vist rundt, og de kan fx udveksle undervisningsmateriale med hinanden. Etablerer skolerne overgangsteam, er det oplagt at teammedlemmerne udveksler viden om de to forskellige skoleformer der.

Evaluér elevens udvikling

Kender produktionsskolens vejledere og lærere elevens behov og faglige og personlige kompetencer

og udviklingsforløb, kan skolen bedre tilrettelægge elevens uddannelsesforløb.

De fleste skoler afdækker allerede elevernes kompetencer. Men det er vigtigt systematisk både at afdække kompetencer, løbende sætte mål for hvad eleven skal lære under forløbet på produktionsskolen, og løbende evaluere om eleven når målene.

En systematisk evaluering af elevens kompetencer kan være et redskab for lærerne til at tilrette undervisningen og til at give eleven et klarere billede af hvad han eller hun lærer på produktionsskolen. Evalueringen kan gøre det tydeligere for både lærer og elev hvornår eleven kan magte en erhvervsuddannelse, og den kan gøre eleven mere bevidst om den udvikling han eller hun går igennem. Og udviklingsbevidstheden er en væsentlig motivationsfaktor for mange elever.

Kun 2,6 % af produktionsskolernes elever får et kombinationsforløb. Skoler der har erfaring med forløbene, mener at 25 % af eleverne kunne have glæde af et kombinationsforløb.

Skolerne bør udvikle et kompetenceskema som de også bruger systematisk når de evaluerer elevernes udvikling og læring. Fx når elev og værkstedslærer

snakker om elevens fremgang og følger op på om eleven når sine læringsmål.

Skab tydelige faglige sammenhænge

Produktionsskolerne lægger vægt på at eleverne får kompetencer til at kommunikere og træffe valg, møde til tiden og samarbejde. At eleverne får lyst til og forudsætninger for at begynde en uddannelse, er vigtigt for skolerne. Produktionsskolerne har fx smedeværksted, tømrerværksted, it-værksted, tekstilværksted og køkken hvor eleverne kan udvikle forskellige kompetencer.

I 2002 kom 29 % af produktionsskoleeleverne uden grundskoleeksamen i gang med en erhvervsuddannelse efter produktionsskolen, mens 46 % af produktionsskoleeleverne med en 9. klasses afgangsprøve var begyndt.

Eleven har frit valg mellem værkstederne, og de frie rammer er centrale for at give de ofte skoletrætte elever lyst til at lære. Men det er samtidig en god ide at produktionsskolerne bruger værkstederne mere uddannelsesstrategisk. Dvs. så eleverne kan tilegne sig forskellige kompetencer der supplerer hinanden, og få udvidet deres horisont. Og så der kan skabes en mere direkte faglig sammenhæng mellem opholdet på produktionsskolen og det grundforløb som eleven vælger bagefter.

Det er også vigtigt at produktionsskolerne gør det attraktivt for eleverne at få almen undervisning, fx i dansk og matematik, der supplerer den praktiske læreproces i værkstederne og giver dem bedre mulighed for at klare sig efter produktionsskolen. Fx ved at gøre det tydeligt for eleverne at den almene undervisning kvalificerer deres arbejde med produktionen, og ved at sikre at de oplever en tæt sammenhæng med produktionen. De almene kompetencer er nødvendige i et efterfølgende uddannelsesforløb, og derfor skal produktionsskolerne også fokusere på at styrke dem hos eleverne.

Brug forløbsplaner som aktivt redskab

På produktionsskolerne har eleverne forløbsplaner, mens de på erhvervsskolerne har personlige uddannelsesplaner som den enkelte elev udarbejder sammen med sin vejleder eller kontaktlærer. Skal forløbsplanerne blive et aktivt redskab for eleven, er det en god idé at sammentænke forløbsplanen på produktionsskolen med elevplanen på erhvervsskolen så elevens planer og kompetenceudvikling dokumenteres ét sted og bringes videre. På den måde får skolerne også viden om eleven.

Det er en god idé at:

- klarlægge elevernes kompetencer og interesser systematisk
- sætte evaluerbare læringsmål for eleven
- gøre eleverne bevidste om hvad de lærer.

Østbanegade 55, 3.
2100 København Ø

T 35 55 01 01
F 35 55 10 11

E eva@eva.dk
H www.eva.dk

EVA håber at hæftet vil inspirere produktionsskolerne og erhvervsskolerne til at udbygge deres samarbejde. Hæftet bygger på evalueringsrapporten Sammenhænge mellem produktionsskoler og erhvervsskoler som du kan finde i sin helhed på EVA's hjemmeside, www.eva.dk. Her kan du også læse om EVA's øvrige projekter og finde tilbud om oplæg, kurser og sparringsforløb. Har skolen brug for flere eksemplarer af hæftet her, kan det købes i sæt med fire eksemplarer for 80 kr. Din lokale boghandler kan skaffe hæftet hjem.

God læselyst, EVA.

Opsamlende

Produktionsskoler og erhvervsskoler kan udvikle deres samarbejde ved at:

- etablere flere kombinationsforløb mellem de to skoleformer
- etablere overgangsteam der giver den enkelte elev en tryk overgang til erhvervsskolen
- basere deres samarbejde på skriftlige aftaler
- udveksle viden om erhvervsuddannelsernes faglige og personlige krav til eleverne
- sammentænke forløbsplaner på produktionsskolen med personlige uddannelsesplaner på erhvervsskolen.